

KORJAUS- NEUVONTA

Tukea kotona asumiseen
jo 30 vuotta

Vanhustyön keskusliitto
CENTRALFÖRBUNDET FÖR DE GAMLAS VÄL RY

Sisältö

- 4 Korjausneuvonta ennakoi ikääntyvän yhteiskunnan haasteita ja tukee ikääntyneiden turvallista asumista
- 5 Korjausneuvonta Vanhustyön keskusliitossa
- 7 Sotainvalidien Veljesliiton korjausneuvonta
- 9 Hyvää yhteistyötä Valtiokonttorin ja Vanhustyön keskusliiton Korjausneuvonnan välillä
- 10 Neuvonnalla tuetaan asuinolojen parantamista
- 12 Korjausneuvontaverkosto ja koordinaatio
- 13 Rahoittajan näkemys korjausneuvonnan vaikuttavuudesta
- 14 Pitkäikäisyyden yhteiskunnassa tuettava kotona asumista
- 16 Korjausneuvontakokemusta 30 vuoden ajalta
- 19 Väyrysen Annan remonttikevät
- 23 Asunnon remonttia useammalle vuodelle
- 26 Korjausneuvojat kautta aikojen

Anni Lausvaara
toiminnanjohtaja
Vanhustyön keskusliitto

KORJAUSNEUVONTA ENNAKOI IKÄÄNTYVÄN YHTEISKUNNAN HAASTEITA JA TUKEE IKÄÄNTYNEIDEN TURVALLISTA ASUMISTA

Suomi on maailman neljänneksi ikääntynein maa Japanin, Italian ja Portugalin jälkeen. Yhteiskuntamme ikääntyminen jatkuu, sillä ennusteiden mukaan jo vuonna 2030 Suomessa on 1,5 miljoonaa yli 65-vuotiaita asukasta ja kaikkein vanhimpien eli yli 85-vuotiaiden määrä kaksinkertaistuu.

Eliniän pidentyminen on yhteiskuntamme hieno saavutus ja on hyvä muistaa, että nykyisin vanhuuseläkeiässä olevien väestönosa sisältää kolme eri sukupolvea ja nuorimpien ja vanhimpien eläkeläisten ikäero voi olla jopa 40 vuotta. Tutkimukset osoittavat, että tämän päivän ikääntyneet ihmiset ovat huomattavasti paremmissa kunnossa kuin aikaisemmat ikäluokat.

Asumisratkaisujen kannalta voimme tarkastella ikääntymistä ja tulevaisuutta kahdesta näkökulmasta. Tarvitaan sekä yhteiskunnan ennakointia että jokaisen kansalaisen omaehtoista varautumista vanhuuden päiviin.

Ikääntyneet ihmiset kertovat haluavansa asua kotona mahdollisimman pitkään ja he osaavat suunnitella tulevaisuutta ja kertoa asumisen toiveistaan, kun siihen vain annetaan mahdollisuus.

Valtion ja kuntien toiminnalla luodaan edellytyksiä asuntojen korjaamiseen sekä tuetaan uusia asuntoratkaisuja.

Vanhustyön keskusliiton korjausneuvonta tukee ikääntyneitä ihmisiä asuinolojen arvioinnissa ja muutosten suunnittelussa kaikkialla maassa. Kolmenkymmenen vuoden kuluessa kokemus on karttunut ja korjausneuvonta tukee itsenäistä kotona asumista myös tulevaisuutta silmällä pitäen.

Jukka Laakso
Korjausneuvonnan päällikkö
Vanhustyön keskusliitto

KORJAUSNEUVONTA VANHUSTYÖN KESKUSLIITTOSSA

Sotainvalidien Veljesliitto tiedusteli vuosituhannen vaihteessa mahdollisuutta siirtää Raha-automaattiyhdistyksen tuella toteutettava korjausneuvonta Vanhustyön keskusliiton hallinnoimaksi. Korjausneuvonnalla tiedettiin olevan tarvetta myös tulevaisuudessa. Sotainvalidien Veljesliitossa haluttiin turvata sotainvalidien ja veteraanien asumiseen perehtynyt korjausneuvojen verkosto. Korjausneuvonta toimi tuolloin täydellä kapasiteetilla, mutta millainen olisi tilanne tulevaisuudessa sotainvalidien ja veteraanien joukon pienentyessä. Oli aihetta myös kysyä, miten korjausneuvojat itse suhtautuisivat tuleviin näkymiin. Heille oli kertynyt jo vuosikymmenen kokemus ikäihmisten parissa toimimisesta ja erilaisten avustusmuotojen ja korvausten hyödyntämisessä kodin remonttien parissa.

Vanhustyön keskusliitto oli luonnollinen yhteistyökumppani ikääntyneiden parissa toimivana valtakunnallisena keskusjärjestönä. Neuvottelut Sotainvalidien Veljesliiton ja neuvojat varsinaisesti palkanneiden sotainvalidipiirien kanssa vietiin läpi ripeässä aikataulussa ja vuoden 2000 aikana siirrettiin ensimmäiset neljä neuvojaa Vanhustyön keskusliiton palkkalistoille. Ensimmäiset alueet olivat Pohjois-Pohjanmaa, Pohjois-Karjala, Etelä-Pohjanmaa ja Helsinki. Loput neuvojat siirtyivät Vanhustyön keskusliittoon seuraavana vuonna.

Korjausneuvojat palvelemaan kaikkia ikääntyneitä

Sotainvalidien keski-ikä lähenteli kahdeksänkymmentä vuotta toiminnan siirtyessä Vanhustyön keskusliitolle. Toiminnan siirtämisen taustalla oli ollut ajatus, että sotainvalidien ja veteraanien korjausneuvonnan tarve oli nopeastikin vähenemässä. Vapautuvaa kapasiteet-

tia voitaisiin siirtää muun apua tarvitsevan ikääntyneen väestön hyödyksi. Tämä ajatus osoittautui aika lailla ennen aikaiseksi, sillä veteraanien neuvonta ei käytännössä juurikaan vähentynyt 2000-luvun ensimmäisen vuosikymmenen aikana. Asuntojen korjaustarve nimenomaan asukkaiden toimintakyvyn heikkenemisen vuoksi kasvaa merkittävästi siinä vaiheessa, kun asukkaan ikä nousee yli kahdeksänkymmenen vuoden.

Työn organisoinnissa havaittiin varsin pian tiettyjä etuja korjausneuvojen aikaisempaan toimintatapaan verrattuna. Neuvojat olivat tähän asti olleet kaikki eri työnantajan palveluksessa, koska he olivat olleet Veljesliiton piirien palkkalistoilla. Nyt neuvojat siirtyivät saman työnantajan palvelukseen Vanhustyön keskusliiton palkatessa heidät. Tämä toi mahdollisuuden työtapojen ja -välineiden yhtenäistämiseen. Vuosien saatossa työn raportointiin ja koulutautumiseen on panostettu. Neuvojen koulutuksissa on kiinnitetty erityistä huomiota ympäristöasioihin ja kestävään kehitykseen. Myös rahoittaja Raha-automaattiyhdistys suhtautui uudistukseen myönteisesti.

Asuntojen haasteet

Ikääntynyt väestö asuu melko iäkkäissä asunnoissa, joissa korjaustarve on tietysti suurinta. Omakotiasuminen on yleisintä ja pientalotyyppisissä rakennuksissa asuu kaksi kolmasosaa korjausneuvonnan asiakkaista.

Yleisimmin korjaustyöt liittyvät pesutiloihin. Pesutilat tulee saada esteettömiksi ja tilaa tarvitaan myös avustamiselle. Usein vanhat pesutilat sijaitsevat eri kerroksessa kuin muut asumistilat. Silloin tarvitaan uudet pesutilat, joille pitäisi löytyä sopiva paikka. Joskus joudutaan tekemään myös laajennuksia. Vanhoissa ker-

rostaloissa joudutaan poistamaan amme, kun sitä ei pystytä enää käyttämään. Pesutilat uudistetaan yleensä kokonaan senkin vuoksi, että vedeneristeet joudutaan uusimaan sekä lattiaan että seiniin.

Toinen tyypillinen korjauskohde on rakennuksen sisäänkäynti, johon tarvitaan luiska ja katos. Sisätiloissa joudutaan ovia leventämään, kynnyksiä ja tasoeroja poistamaan sekä lämmitysjärjestelmiä uusimaan. Peruskorjaustyyppiset remontit ovat tarpeen, jotta asunnot pysyvät turvallisina, terveellisinä ja hygieenisinä asua.

Korjausneuvonta vaatii verkostoitumista muiden ikääntyneiden parissa työskentelevien tahojen kanssa. Kuntoutuslaitosten kautta tulee paljon asiakasyhteydenottoja. Avustuksia myöntävien tahojen kanssa tehdään jatkuvaa yhteistyötä. Kuntien kotihoidolta tulee tietoa muutostarpeista. Yhteistyötä fysioterapeuttien kanssa vaaditaan tukikahvojen oikeaa sijoittamista selvittäessä. Urakoitsijoitakin pitäisi löytää mahdollisimman läheltä kohdetta. Tämä verkostoituminen asettaa oman haasteensa, kun ottaa huomioon korjausneuvojen suuret alueet ja kuntien vaihtelevat määrät alueilla.

Korjaustoiminnan yhteiskunnallisia vaikutuksia

Kotona asuminen myös ikääntyneenä, asumisen helpottaminen ja tarvittavan kotihoidon järjestäminen ovat olleet yhteiskuntapolitiikan keskeisinä tavoitteina koko 2000-luvun. Korjausneuvonnalla on tässä suuri merkitys asumisolosuhteiden osalta. Oman asunnon ongelmat säilyvät ainoastaan asukkaiden tiedossa niin kauan, kun asukkaat selviävät itsenäisesti. Usein nämä ongelmat välittyvät vasta kotihoidon työntekijöiden havaintoina.

Kotona asumisen puutteisiin on totuttu ajan myötä ja apua haetaan vasta pakon edessä. Tämä näkyy myös korjausneuvojen tekemisessä korjauskohteista kertovissa artikkeleissa toisaalla tässä julkaisussa. Korjausten avulla voidaan jatkaa kotona asumista hyvinkin pitkiä aikoja, kun tilat tehdään niin toimintakyvyltään rajoittuneelle henkilölle että kotiholdolle helpommaksi käyttää. Kotihoidon työntekijöilläkin tulee olla hyvät työolot asukasta auttaessaan, sillä asuntohan toimii kotihoidon työpaikkana.

Korjausneuvonnassa on paneuduttu myös näkemään asiakkaan tilanne kokonaisvaltaisesti. Aina eivät korjaukset ole se järkevin keino asiakkaan kohdalla. Talo voi vaatia liian suuria korjaustoimia tai asiakkaan toimintakyky on heikkenemässä liian nopeasti. Korjausneuvojat ovat alueellaan verkostoituneet muiden vanhustyötä tekevien tahojen kanssa.

Kotona asumisen tukemiseen kannattaa kuitenkin panostaa. Kotona asuminen mahdollisimman pitkään on yleensä sekä asukkaalle mielekkäin että yhteiskunnalle kannattavin vaihtoehto. Asuntojen korjausten liikkeelle lähtöön tarvitaan usein yhteiskunnan tukea. Tähän kannattaa panostaa, koska remontit maksavat itsensä takaisin hyvinkin nopeasti, kun yhteiskunnan ei tarvitse panostaa muuhun asumiseen tai laitoshoidon. Avustusten kokonaismääriä kannattaisikin nostaa ja samalla avustusehtoja lieventää, jotta yhä useamman ikääntyneen elinoloja voitaisiin helpottaa.

Kiitokset kaikille yhteistyökumppaneille tähän asti korjausneuvonnan parissa vietetyistä vuosista. Ja kiitokset kaikille korjausneuvojille ansiokkaasta työstä vuosien varrella. Ikääntyneiden määrä ja sitä myöten korjausneuvonnan tarve vain kasvaa tästä eteenpäin.

Seppo Savolainen
pääsihteeri
Sotainvalidien Veljesliitto

SOTAINVALIDIEN VELJESLIITON KORJAUSNEUVONTA

Sotainvalidien kotona asumisen ja kotihoidon tueksi Sotainvalidien Veljesliitto käynnisti vuonna 1991 asuntojen korjausneuvonnan. Raha-automaattiyhdistyksen avustuksen turvin palkattiin eri puolille maata sotainvalidipiireihin 17 korjausneuvojaa, joiden tuella korjattiin kymmenen vuoden aikana 14 935 sotainvalidien ja veteraanien asuntoa.

Sotainvalidien Veljesliitto ja sen maakunnalliset piiriyhdistykset sekä paikalliset sotainvalidiosastot ovat sota-ajasta lähtien tukeneet eri tavoin sotainvalidien asumista. Vuonna 1978 voimaan tulleen sotilasvammalain muutoksen perusteella valtio ryhtyi korvaamaan vaikeavammaisille vamman tai sairauden vuoksi tarpeellisia asunnon muutostöitä. Asuntojen korjauksiin oli huomattava tarve.

Valtiotieteen tohtori **Irmeli Hännikäisen** vuonna 1982 julkaisemassa väitöskirjassa Suomalainen veteraani on tutkimustuloksena todettu, että sotavammaisten asumisen taso oli selvästi huonompi kuin koko väestön asumistaso. **Arja Jämsenin** Pohjois-Karjalaa koskenut lisensiaattityö toi esiin, että 44 prosenttia sotainvalideista toivoi asuntonsa korjaamista. Maakunnan haja-asutusalueella puuttui kolmelta neljästä jokin asumisen perusmukavuus: vesijohto, viemäri, lämmin vesi, sisä-wc, keskuslämmitys, kylpyhuone tai sauna samassa rakennuksessa. Pohjois-Karjalan sotainvalidipiiri käynnistikin yhteistyössä lääninhallituksen ja Raha-automaattiyhdistyksen kanssa vuonna 1989 oman korjausneuvontaprojektin.

Sosiaali- ja terveysministeriön asettama Sotainvalidien vanhuudenhuoltotyöryhmä esitti vuonna 1990, että asuntojen muutostöitä koskevassa suunnittelussa ja

hakumenettelyssä avustetaan sotainvalideja palkkaamalla heidän tarpeisiinsa peruskorjausneuvoja. Työryhmä katsoi, että Sotainvalidien Veljesliitto voisi toteuttaa ehdotuksen kolmivuotisena projektina, jonka kulut rahoittaisi Raha-automaattiyhdistys.

Neuvontaa sotainvalidien lisäksi veteraaneille

Raha-automaattiyhdistys myönsi vuonna 1991 Sotainvalidien Veljesliitolle 3,2 milj. markan avustuksen korjausneuvojen palkkaamiseksi 17 sotainvalidipiiriin. Ensimmäinen neuvoja aloitti työnsä 1.4.1991 Pohjois-Pohjanmaalla ja muillakin alueilla toiminta saatiin käyntiin saman vuoden kevään ja kesän aikana. Toiminnan ohjausta varten Veljesliitto asetti asuntojen peruskorjaustoimikunnan. Korjausneuvojen käytännön työskentelyn organisoinnista ja alueellisesta tiedotuksesta huolehtivat sotainvalidipiirit.

Korjausneuvonnan hyvien tulosten myötä todettiin sotainvalideilla olevan korjausneuvonnalle pitempiäaikaista tarvetta ja samalla herättiin huomaamaan myös veteraanien tarvitsevan neuvontaa. Sotainvalidien Veljesliitto, Suomen Sotaveteraaniliitto, Rintamaveteraaniliitto, Rintamanaisten Liitto ja Raha-automaattiyhdistys sopivat korjausneuvonnan laajentamisesta koskemaan tunnuksen omaavia sotiemme veteraaneja 1.7.1994 alkaen.

Yhteiskunnan tuki kasvaa

Sosiaali- ja terveysministeriö asettama Veteraaniprojekti -97 -niminen työryhmä esitti korjausneuvonnan

jatkamista. Työryhmän ehdotusten pohjalta toteutui vuonna 1997 lisäksi Valtion asuntorahaston korjausavustusten veteraanilisä ja veteraaneihin sovellettavat väljemmät tulorajat sekä sotilasvammalaissa asunnon muutostöiden korvattavuudelle asetetun haitta-asterajan vaiheittainen alentaminen 10 prosenttiin. Samaan aikaan todettiin myös sotainvalidien ja veteraanien leskien tarve saada neuvontaa asuntojen korjauksiin liittyvissä kysymyksissä.

Korjausneuvonnan merkitys sotainvalideille ja veteraaneille

Korjausneuvonnan ensimmäisellä kymmenvuotiskaudella valmistui 14 935 korjaustyötä, joista sotainvalidien asuntoihin kohdistui 10 200 loppujen ollessa veteraanikohteita. Korjaustöiden yhteisarvo oli 537 milj. markkaa, mistä yhteiskunnan tukien osuus oli yli puolet. Korjaustöiden sisältö ja kustannukset vaihtelivat huomattavasti asukkaiden tarpeiden ja toiveiden mukaisesti. Töiden kirjo ulottui pienistä tukitankojen ja liikuntaesteiden poistoista omakotitalojen peruskorjauksiin. Sotainvalidien kohdalla korjattiin huomattavan paljon pesutiloja vastaamaan heikentyneen toimintakyvyn asettamia vaatimuksia.

Perustellusti voidaan todeta, että korjausneuvojilla oli ratkaiseva osuus valtaosassa edellä kerrottuja korjaustyötä. Ilman heidän tukeaan olisivat monet korjaustyöt jääneet kokonaan toteutumatta, sillä erityisesti ikäihmiset tarvitsevat muita enemmän asiantuntevaa apua korjausten suunnitteluun, kustannusarvioiden laatimiseen ja yhteiskunnan tukimahdollisuuksien selvittämiseen.

Korjausneuvojen korkean ammattitaidon avulla voitiin vähentää korjaustöissä muutoin yleisiä suunnittelun ja toteutuksen virheitä. Monet sotainvalidit ja veteraanit tarvitsivat myös apua luotettavien remonttimesten löytämiseen ja viranomaislupien hankkimiseen.

Asuntoja korjaamalla on voitu poistaa niiden puutteita ja itsenäisen selviytymisen esteitä sekä parantaa varustetasoa. Tämä on tukenut kotona asumista, vähentänyt ulkopuoliseen apuun turvautumista ja pienentänyt tai lykännyt laitoshoidon tarvetta. Korjaustoiminnan tärkeintä tulosta sotainvalidien ja veteraanien sekä heidän puolisoitensa kotona asumisen helpottumista ja elämän laadullisia muutoksia on vaikea arvioida kattavasti. Yhteiskunta on saanut asuntojen korjausavustuksiin sijoittamilleen varoille hyvän vastikkeen säästöinä laitos- ja muun hoidon kustannuksissa. Esimerkiksi pesutilakorjauksen kustannukset ovat yleensä pienem-

mät kuin kahden kuukauden ympärivuorokautisen hoidon hinta. Erityisesti 1990-luvun lamavuosina oli sotainvalidien ja veteraanien asuntojen korjaustoiminnalla merkitystä myös rakennusalan työllistäjänä.

Korjausneuvonnan siirto Vanhustyön keskusliitolle

Vuoden 1997 uudistusten seurauksena oli nähtävissä korjausneuvonnan tarpeen jatkuminen, vaikka sen laajuutta ja pitkäkestoisuutta ei tuolloin koko laajuudessa osattu ennakoita. Sotainvalidien Veljesliitossa haluttiin turvata, että sotainvalidien ja veteraanien käytettävissä olisi jatkossakin ammattitaitoisten ja heidän luottamustaan nauttivien korjausneuvojen verkosto.

Vuonna 1998 päätettiin hankkeeseen etsiä yhteistyökumppani, jolle vastuu siitä voitaisiin siirtää. Parhaaksi vaihtoehdoksi todettiin Vanhustyön keskusliitto, jolla oli jo entuudestaan rakentamiseen liittyvää asiantuntemusta. Kokeiluluonteisesti luovutettiin keväällä 2000 neljällä alueella vastuu korjausneuvonnasta Vanhustyön keskusliitolle. Saatujen myönteisten kokemusten pohjalta solmivat Sotainvalidien Veljesliitto, Suomen Sotaveteraaniliitto, Rintamaveteraaniliitto ja Rintama-naisten Liitto 19.2.2001 sopimuksen, jonka nojalla korjausneuvonta siirtyi koko maassa 1.5.2001 Vanhustyön keskusliiton hoidettavaksi. Sopimus mukaan korjausneuvonta säilyy maksuttomana sotainvalideille ja sotiemme veteraaneille sekä heidän leskilleen niin kauan kuin tarkoitukseen on käytettävissä Raha-automaattiyhdistyksen avustusta. Sopimuksen osapuolet ovat asettaneet yhteisen neuvottelukunnan, jonka tehtävänä on seurata toimintaa ja välittää sitä koskevaa palautetta.

Sotainvalidien ja sotiemme veteraanien kannalta on toiminnan siirto osoittautunut onnistuneeksi ratkaisuksi. Korjausneuvontaa on ollut jatkuvasti saatavissa kaikkialla Suomessa, ja Vanhustyön keskusliitto on kiitettävästi kehittänyt toimintaa muun muassa järjestämällä korjausneuvojille säännöllistä koulutusta, hankkimalla työvälineitä ja tuottamalla tiedotusmateriaalia. Korjausneuvojen korkeatasoisia ammattitaitoa osoittavat parhaiten työn tulokset.

Tiina Kyttälä

palvelupäällikkö
Sotilasvamma- ja veteraanasiat
Valtiokonttori

Valtiokonttori
Statskontoret
State Treasury

HYVÄÄ YHTEISTYÖTÄ VALTIOKONTTORIN JA VANHUSTYÖN KESKUSLIITON KORJAUSNEUVONNAN VÄLILLÄ

Valtiokonttorin ja Vanhustyön keskusliiton Korjausneuvonnan välinen yhteistyö on jatkunut pitkään ja toimintunut sotainvalidien hyväksi. Sen avulla taataan sotainvalidille mahdollisuus asua kodissaan mahdollisimman pitkään. Korkeasta iästään huolimatta moni sotainvalidi asuu edelleen omassa kodissaan.

Korjausneuvonnan rooli sotainvalidien asunnonmuutostöissä

Korjausneuvoja on yleensä se, johon sotainvalidi ottaa ensimmäiseksi yhteyttä tarvitessaan asunnonmuutostöitä. Neuvoja käy paikan päällä tutustumassa kohteeseen, tekee kustannusarvion ja hakemuksen maksusitoumuksesta Valtiokonttoriin.

Korjausneuvojen tekemät hakemukset ja kustannusarvot ovat niin hyvin tehtyjä, että maksusitoumus pystytään antamaan Valtiokonttorissa nopeasti. Myös loppu-tarkastus tehdään korjausneuvojan toimesta.

Tavallisimpia muutostöitä ovat kynnysten poistot, ovien leventämiset ja erilaiset luiskat ja tuet sekä turhien porrasaskelmien poistot. Nämä kaikki työt helpottavat liikkumista kodin sisällä ja vähentävät kaatumisen riskiä. Myös wc:n ja kylpyhuoneen muutoksia korvataan paljon. Ne edesauttavat liikkumista rollaattorilla ja pyörätuolilla. Peruskorjauksina voidaan uusia ikkunat, vesikatto tai lämmitysjärjestelmä.

Muutokset ja tulevaisuus

Korvattavat korjaustyöt ovat muuttuneet vuosien varrella. Ennen korvattiin saunan siirtämistä sisätiloihin ja puulämmityksen muutosta öljy- tai sähkölämmitykseksi. Nyt uusitaan sauna- ja pesutiloja turvallisiksi liikkua ja öljylämmityksen muutoksia ympäristöystävällisempään suuntaan.

Vaikka sotainvalidien määrä laskeekin nopeasti, asunnonmuutostyöt eivät laske samassa suhteessa. Valtiokonttorin asiakkaita ovat nimittäin myös asevelvollisena ja rauhanturvaajina ennen vuotta 1991 vammautuneet, jotka kuuluvat sotilasvammalain piiriin ja saavat samat asunnonmuutostyöt kuin sotainvaliditkin. Yhteistyö Vanhustyön keskusliiton kanssa jatkuukin näissä asioissa vielä useita vuosia.

Valtiokonttori korvaa sotainvalidien asunnonmuutostöitä. Vuonna 2020 korvauksia maksettiin n. 699 000 euroa. Vuonna 2019 vastaava luku oli n. 570 000 euroa. Asunnonmuutostöihakemuksia tulee Valtiokonttoriin vuosittain n. 100 kpl, joista suurin osa on Vanhustyön keskusliiton korjausneuvojen tekemiä.

Raija Hynnen
asuntoneuvos
ympäristöministeriö

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

NEUVONNALLA TUETAAN ASUINOLOJEN PARANTAMISTA

Ikääntyneiden asuinoloja kehitetään valtakunnallisella ohjelmalla. Asuntojen korjaamisessa korjausavustuksilla ja korjausneuvonnalla on suuri merkitys.

Väestörakenteen muutos jatkuu vahvana tulevina vuosina. Vuoden 2020 lopussa yli 75-vuotiaita oli maassamme noin 548 000, lähes 10 prosenttia väestöstä. Ennusteen mukaan vuonna 2040 heitä olisi 16,5 prosenttia. Erityisesti hyvin iäkkäiden osuus kasvaa eliniän pitenemisen ja suurten ikäluokkien vaikutuksesta.

Ikääntyneiden kotona asumisen tukeminen on tärkeää sekä ikääntyvän väestön että yhteiskunnan kannalta. Tällä hetkellä esteettömiä asuntoja on noin puoli miljoonaa, 15 prosenttia asuntokannasta, eikä tämä riitä ikääntyvän väestön tarpeisiin. Siksi asuntojen korjaukset esteettömiksi ja turvallisiksi ovat tarpeen.

Asukkaiden oma toiminta on ratkaisevaa asuinolojen parantamisessa. Suurin osa, noin 80 prosenttia yli 65-vuotiaiden asunnoista on omistusasuntoja. Omistaja tekee päätökset asuntonsa osalta. Valtion, kuntien ja järjestöjen toiminta luo edellytyksiä asuntojen korjaamiseen, esimerkiksi avustusten ja neuvonnan kautta.

Omien asuinolojen arviointi ja tarpeellisten muutosten tekeminen tukevat itsenäistä kotona asumista. Yksilölliset tarpeet ja elämäntilanne vaikuttavat siihen, mikä on kullekin sopiva asumisratkaisu ikääntyessä. Hyväkuntoisena on helpompaa teettää asunnon korjauksia.

Myös muuttaminen uuteen asuntoon ja asuinalueelle on sujuvampaa, kun asukas pystyy aktiivisesti tutustumaan ympäristöönsä.

Ohjelma ikääntyneiden asumisen kehittämiseen

Ikääntyneiden asumisen toimenpideohjelman tavoitteena on parantaa asuinoloja ja edistää asumisvaihtoehtojen tarjontaa sekä tukea ikääntyneiden omaa ja kuntien ennakkointia ja varautumista asumiseen. Ympäristöministeriön johdolla toteutetaan vuosina 2020–2022 useita toimenpidekokonaisuuksia. Niissä tehdään tiivistä yhteistyötä ARAn, kuntien ja kuntayhtymien sekä eläkeläis-, vanhus-, asunto-, ja rakennusalan järjestöjen kanssa.

Yksilölliset tarpeet ja elämäntilanne vaikuttavat siihen, mikä on kullekin sopiva asumisratkaisu ikääntyessä.

Ohjelmassa esimerkiksi rahoitetaan kuntien ikääntyneiden asumisen kehittämishankkeita, tuetaan asuntojen korjaamista ja jaetaan ikääntyvien asumiseen liittyvää tietoa ja hyviä käytäntöjä. Osana tätä edistetään iäkkäiden ja vammaisten asuntojen korjaus- ja esteettömyysavustuksen käyttöä. Tämä toimenpide on ARAn vastuulla ja kyse on ikääntyneiden asumiseen liittyvien korjausavustusten hakuprosessin tehostamisesta sekä neuvonnan ja viestinnän vahvistamisesta. Yhteistyössä ovat mukana kunnat, Vanhustyön keskusliitto ja muut järjestöt.

Vanhustyön keskusliiton Korjausneuvonta on vuosien varrella osoittautunut hyvin tarpeelliseksi, sillä korjausten teettäminen ja tiedon saaminen avustuksista on työläs prosessi. Valtakunnallinen korjausneuvontaverkosto edistää huomattavasti asuntojen korjaamista ja sitä kautta yhteiskunnallista tavoitetta ikääntyneen väestön kotona asumisessa ja hyviä asuinoloja. Tarvetta tälle neuvonnalle on tulevina vuosinakin.

Juha-Pekka Maijala
rakennusneuvos
ympäristöministeriö
Rakennetun ympäristön osasto

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

KORJAUSNEUVONTAVERKOSTO JA KOORDINAATIO

Yhteistyö Vanhustyön keskusliiton kanssa alkoi vuoden 2009 tienoilla, kun ensimmäiset Korjausneuvonnan vuosipäivät järjestettiin ja siitä lähtien vuosittain. Yhteistyö on vielä tiivistynyt, kun Vanhustyön keskusliitto on ollut kehittämässä ja koordinoimassa kansallisen korjausneuvonnan verkoston toimintaa yhdessä ympäristöministeriön kanssa.

Neuvonnassa ja neuvontatilanteessa tarvitaan kokonaisvaltaista tilannetajua, jossa pitää nähdä vallitsema tilanne, kuulla asiakasta sekä pystyä aistimaan myös sellaista mitä ei sanota. Neuvontatyötä ja asiaa välittää myös omalla persoonallisuudella. Unohtamatta avoimuutta, rehellisyyttä, realismia ja käytännön läheisyyttä.

Vanhustyön keskusliitossa on nähty verkoston voima toiminnan tukena. Töitä ei tarvitse tehdä yksin, vaan verkostosta saa tukea sitoutumiseen yhteisön moninaisen osaamisen kautta. Verkosto tukee myös ymmärryksen lisääntymistä ja oppimista. Laaja-alaisuus ja

kattavuus on myös kansallisen korjausneuvonnan verkoston toiminnan peruseräitä. Moninaisesta verkoston osajuudesta muodostuu yhteisön voimavara ja rikkaus.

Tietopohjan laajentumisen vaade on ajassa alati kasvava, pitää tietää paljosta ainakin vähäsen. Ajan hengessä on eduksi olla mukana ja otettava kehityksestä omaan työhön paras apu. Digitalisaatio välineenä tarjoaa keinoja ja työkaluja, jotka lisäävät mahdollisuuksia myös neuvontatyössä.

Yhteisen asian edistäminen on ollut antoisaa.

Hyvää jatkoa ajassa kehittyvälle Vanhustyön keskusliitolle!

Panu Viinanen
erityisasiantuntija
Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskus (STEA)

RAHOITTAJAN NÄKEMYS KORJAUSNEUVONNAN VAIKUTTAVUUDESTA

Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskus (STEA, aiemmin Raha-automaattiyhdistys) on rahoittanut korjausneuvonnan toimintaa alusta lähtien. Sotainvalidien ja veteraanien asumisen tarpeet nähtiin siis tärkeinä myös toiminnan rahoittajan puolelta. Sotainvalidien ja veteraanien määrän vähentyessä ja muun väestön ikääntyessä toimintaa katsottiin tarpeelliseksi laajentaa koskemaan koko ikääntyvää väestöä (65+).

Toiminta on edelleen tarpeellista ja sen tuloksellisuudesta on pystytty raportoimaan riittävällä tavalla. On hyvä, että toimintaa on pystytty muokkaamaan aikojen saatossa ja sopeuttamaan sitä tarvetta vastaavaksi. Tarve korjausneuvonnalle on ja pysyy, mutta se tulee varmuudella muuttumaan myös jatkossa. Siksi onkin hyvä, että korjausneuvojat pitävät yllä osaamistaan ja ennakoivat tulevia asumisen haasteita.

Vuosien mittaan Korjausneuvonnan toimintaa on kehitetty ja laajennettu koskemaan uusiakin asioita. Asumisen turvallisuuden ja esteettömyyden lisäksi on panostettu erityisesti turvallisuuteen liittyviin asioihin. Liiton korjausneuvojat antavat ikääntyneille myös neuvoja, tietoa ja valmiuksia, miten välttää hyväksikäytön ja erilaisten huijausten uhriksi joutumista. Ympäristöasiat ovat myös nousseet tärkeiksi ja siihen liittyvään korjausneuvojen koulutukseen on panostettu.

Korjausneuvonnan tarve on raportoitujen yhteydenottojen perusteella ilmeinen, mutta haasteeksi muodos-

tuu tuloksellisuuden osoittaminen ikääntyneiden näkökulmasta. Tämä johtuu osittain toiminnan luonteesta, mutta STEAn näkökulmasta olisi mielenkiintoista tietää, kuinka neuvonta on kohdentunut ja onko sillä ollut vaikutusta kotona-asumisajan pidentymiseen. Raportoitujen toimenpiteiden perusteella on kuitenkin syytä olettaa, että neuvonta kohdentuu oikealle kohderyhmälle ja sillä on vaikutusta ikääntyneen mahdollisuuden jatkaa asumista kodissaan.

Jarmo Lindén

johtaja

Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus (ARA)

ara

PITKÄIKÄISYYDEN YHTEISKUNNASSA TUETTAVA KOTONA ASUMISTA

Suomi ikääntyy vauhdilla. Koko maan väkiluku on kääntymässä laskuun vuonna 2034 tuoreimman Tilastokeskuksen väestöennusteen perusteella. Suuret ikäluokat alkavat saavuttaa 80 vuoden ikäpaalun vuodesta 2025 alkaen. Tulevia vuosikymmeniä edessä on erityisesti vanhusväestön - 85 vuotta täyttäneiden - määrän ja väestöosuuden nopea kasvu.

Olemme siirtymässä kohti pitkäikäisyyden yhteiskuntaa. Tietoisuus tästä pitäisi vaikuttaa kaikkeen siihen, miten eläminen, palvelut, liikkuminen ja kaiken hyvän elämän perustana oleva asuminen maassamme järjestetään.

Mahdollisuus asua omassa kodissa on meille kaikille elämän peruskivi. Kotona asumisen mahdollistaminen edellyttää, että Suomeen saadaan tarpeeksi esteettömiä koteja. Aikanaan asetettiin tavoitteeksi, että vuonna 2030 esteettömiä asuntoja olisi miljoona. Nyt niitä on noin 400 000. Paljon on siis matkaa tavoitteeseen. ARA:n korjausavustuksilla voidaan kotona asumisen tavoitetta edistää ja tehdä ikäihmisten kodeista esteettömiä ja saattaa saniteettitilat nykyaikaisiksi.

ARA on toiminut erilaisten korjausavustusten myöntäjänä jo 1970-luvulta alkaen. Seitsemänkymmentäluvun energiakriisin seurauksena alettiin myöntää avustuksia energiaa säästäviin toimenpiteisiin vuonna 1978. Energiatilanteen taas helpotettua katsottiin, ettei enää ollut tarkoituksenmukaista myöntää avustuksia aiempien vuosien tapaan. Niinpä vuoden 1987 alussa ener-

gia-avustukset muuttuivatkin korjausavustuksiksi, joiden pääasiallinen kohderyhmäksi tulivat pienituloiset ikäihmiset.

Pitkään ARA:n korjausavustukset ikääntyneille päätettiin kunnissa, joille ARA osoitti myöntövaltuuden. Avustuksiin oli vuotuinen haku-aika. Suuri muutos tapahtui vuonna 2017, kun iäkkäiden henkilöiden kotien korjauksiin tarkoitettujen avustusten myöntäminen siirtyi suoraan ARA:n tehtäväksi ja samalla otettiin käyttöön jatkuva haku. Keskittämiseksi nähtiin monia hyviä perusteita, kuten tasapuolinen ja tehokas avustustoiminta ilman turhaa byrokratiaa. Mutta ongelmaksi muodostui se, että sähköinen asiointi ARA:n palvelun päämuotona tavoitti kovin huonosti ikäihmisiä.

Aluksi hakemus- ja päätösmäärät vähenivätkin selvästi. Vuonna 2017 ARA myönsi iäkkäiden ja vammaisten henkilöiden asuntojen korjaamiseen avustuksia vain 1,9 miljoonaa euroa. Hakemuksia oli 846, joista 63 prosenttia jouduttiin hylkäämään. Vuonna 2020 tilanne oli jo parempi: avustuksia myönnettiin 4,1 miljoonaa euroa ja hakemuksia oli 945, joista enää 31 prosenttia jouduttiin hylkäämään. Hylkäysten pääsyy on ollut astusta suuremmat tulot ja suureksi arvioitu varallisuus. Heinäkuussa 2018 tulorajoja nostettiin selvästi ja ARA korotti kriteeriä vähäisestä varallisuudesta. Tällä on ollut selvä vaikutus myönteisten päätösten kasvuun. Nykyisin yhden hengen ruokakunnan bruttotulo saa olla 2000 euroa kuussa. Vuonna 2020 naiseläkeläisistä 79 prosenttia ja mieseläkeläisistä 61 prosenttia sai alle

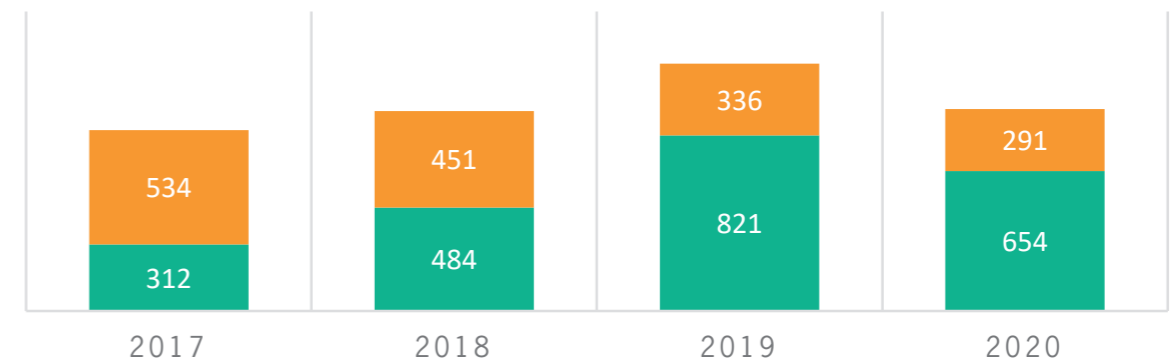
2000 euroa eläkettä kuukaudessa. Tulotietojen tarkastamiseen ARA on kehittämässä suoraa yhteyttä verotajan tulorekisteriin.

Parhailaan on menossa ympäristöministeriön johdolla ikääntyneiden asumisen toimenpideohjelma 2020–2022. Ohjelman yhtenä tavoitteena on edistää iäkkäiden ja vammaisten asuntojen korjaus- ja esteettömyysavustuksen käyttöä. Tässä työssä Vanhustyön keskusliiton (VKTL) korjausneuvonta on ARA:n avustus-

toiminnan kannalta aivan keskeinen. ARAlla on oma puhelinpalvelu, jossa vastaamme vuodessa noin 3000 puheluun, mutta varsinaiseen korjaustyön suunnitteluun ARA:n rahkeet eivät riitä. Siksi VKTL:n Korjausneuvonta asuntojen korjaus- ja muutostarpeiden arviointiin ja korjausten edistämiseen sekä avustusten hakemisessa auttamiseen on erittäin tarpeellista. Toivon myös kuntien auttavan iäkkäitä asukkaitaan asuntojen korjaamisen edistämässä nykyistäkin enemmän.

MYÖNNETYT JA HYLÄTYT KORJAUSAVUSTUSHAKEMUKSET 2017-2020

■ Myönnetty avustukset (kpl) ■ Hylätyt hakemukset (kpl)

Tapio Karhu

korjausneuvoja Pohjois-Pohjanmaa ja Kainuu
Vanhustyön keskusliitto

KORJAUSNEUVONTAKOKEMUSTA 30 VUODEN AJALTA

Olen ollut asuntojen korjausneujana vuodesta 1991 eli 30 vuotta. Ennen siirtymistäni korjausneujaksi olin ollut yhdeksän vuotta kunnan palveluksessa korjausneujana käsittelemässä avustushakemuksia.

Kun siirryin niin sanotusti toiselle puolen pöytä ja auttamaan aluksi sotainvalideja, astuin ihan eri maailmaan. Meinasin nuorta miestä nolottaa, kun vanhemmat, sodan käyneet teitittelivät. Aina piti mennä ovesta ensin. Peräkamarin pöydälle oli laitettu pitsipöytä ja Myrna-kupit katettu kahvittelua varten.

”
Usein alkuvaiheessa emmitään ja pelätään lähteä toteuttamaan jotain isompaa muutostyötä.

Sotainvalidit olivat tottuneet tulemaan toimeen omillaan, eikä yhteiskunnalta saatu juuri mitään etuja. Kun pystyin järjestämään heille Valtiokonttorin avulla parannuksia asuinoloihin, niin he olivat hyvin kiitollisia. Palvelu oli ja on edelleen maksuton asiakkaalle. Kun en ole

voinut ottaa maksua palvelustani, niin asiakkaat ovat olleet hyvin vaivautuneita. Usealta reissulta olen tullut jotain tuomisia mukaan. On ollut pitsiliinaa, saunavastaa, ternijuustoa, konjakkipulloa tai erilaisia tuohitai pahkatöitä. Asiakkaiden tyytyväisyys ja kiitollisuus avusta on auttanut jaksamaan, vaikka välillä on ollut hyvinkin kiireisiä aikoja.

Alkuaikoina osa sotainvalideista oli vielä fyysisesti kohutuullisessa kunnossa ja saattoivat itse osallistua remonttien tekemiseen. Byrokratiaan liittyvät asiat, kuten rakennuslupien ja rahoituksen hakeminen oli heille hankalaa. Monille riitti, kun laittoi paperiasiat kuntoon, niin he osasivat hoitaa remontin sitten loppuun itse. Joskus he eivät meinanneet malttaa odottaa rahoituslupaa tai rakennuslupapäätöstä. Varsinkin jos olivat jo vuosia suunnitelleet jotain remonttia, kuten pesutilaa tai wc:tä sisälle.

Alussa rahoituslupapäätöksen saaminen saattoi kestää jopa puoli vuotta. Joku hermostui odottamaan ja luopui koko kodin remontoitajatkuksesta. Urakoitsijan löytäminenkin on ollut välillä tuskaista. Pienemmällä paikkakunnilla, kun ei ole kuin muutama alan tekijä. He ovat olleet hyvin pitkälle eteenpäin työllistettyjä ja johonkin pieneen remonttiin ei ole ollut hirveästi kiinnostusta. Varsinkin kesäaikana on ollut hankalaa löytää tekijää.

Osa asiakkaista oli hyvin innokkaita ja vaativat asuntoonsa isoja remonteja. Korjaustöiden rahoittajat laittoivat rajoituksia, minkälaisiin kunnostustöihin ulkopuolista rahoitusta saattoi saada.

Asuntojen muutokseen voi olla vaikea tarttua

Asiakkaiden joukossa oli myös niitä jääräpäitä, jotka vastustivat kaikkia kodin muutoksia. Vaikka olisivat saaneet ne maksutta valtiolta. ”Itte olen tämän talon rakentanut ja kukaan ei tule sitä repimään” sain kuulla joidenkin asiakkaiden kommenttina muutostyöehtoihini. Kuten eräässä kohteessa, missä oli pesutila pihasaunassa ja isäntä oli pyörätuolissa. Nämä ovat jääneet vaivaan mieltäni vielä vuosienkin päähän. Vaikka olisi ollut tarve avulle, niin ei ihan väkisin voi teettää. Varsinkaan, jos talon väki ei anna suostumustaan.

Muistan tapauksen ensimmäiseltä vuodeltani, kun menimme paikallisen sotainvalidien puheenjohtajan kanssa erääseen kohteeseen. Tämä jo varoitti mennessämme, ettei talon isäntä ole halukas muutostöihin. Aikamme juteltuamme paljastui, että isännällä olikin esittää paikka erääseen tilaan, mihin wc-pesutila ja sauna voitaisiin tehdä. Asia saatiin jopa niin pitkälle, että rakennuslupa oli vetämässä ja muutostyön rahoitus selvillä. Siinä vaiheessa isäntä meni niin sanotusti

puihin ja veti rakennuslupahakemuksen pois. Kului seitsemän vuotta, kun hänen poikansa syyskuussa soitti ja kertoi isän polttaneen itsensä pahasti pihasaunassa. Kaivoin vanhat suunnitelmat esille sekä päivitin kustannusarvion ja rahoitushakemuksen. Marraskuussa heillä oli wc ja pesutila sekä sauna sisällä. Kävin muutama vuosi sitten hänen leskensä luona. Sotainvalidi ehti kaksi vuotta nauttia edellä mainituista ”mukavuuksista”. Puoliso kertoi isännän useamman kerran saunan lauteilla todenneen, että olisi tämä pitänyt tehdä aikaisemmin.

Joskus tahtoo talon naisväki pelätä remontin tuomaa pahaa siivoa. Tämä tarina tulee melkein ensimmäisessä käyntikohteessani Pudasjärveltä. Talon emäntä ilmoitti lähtevänsä samasta ovesta ulos, jos remonttimiehet tulevat sisään. Tein kuitenkin pesutiloista suunnitelman ja lähetin heille. Parin viikon päästä isäntä soitti, ettei se emäntä mihinkään lähde, vaikka remonttimiehet tulevat. Niin sekin remontti tehtiin! Usein alkuvaiheessa emmitään ja pelätään lähteä toteuttamaan jotain isompaa muutostyötä. Kun remontti on tehty, niin aina talonväki on ollut tyytyväinen lopputu-

lokseen. Remonteilla on voitu mahdollistaa heidän asumisensa tutussa ja turvallisessa kodissa niin pitkälle kuin se kohtuudella on ollut mahdollista.

Ulkopuolisen asiantuntijan mielipidettä kuunnellaan

Joskus puoliso tai joku lapsista soittaa ja ottaa yhteyttä korjausneuvojaan. Hän kertoo heidän esittäneen isännälle muutostöitä, mutta turhaan. Vanhan kansan ajattelutavan mukaisesti isäntä ei voi ottaa neuvoja vaiholta, eikä ”penskoilta”. Kun minä sitten menen paikan päälle ja esitän samat suunnitelmat omana ideanani, on ne helpompi hyväksyä, kun kerran ”mestari” tuomoista ehdottaa. Useissa kohteissa on pitänyt tehdä vaihtoehtoisia suunnitelmia, joista on sitten valittu yhdessä se paras. Ratkaisu löytyy aina!

Olen hirtehisesti sanonut, että olenpa tehnyt työni huonosti. Alun perin oli tarkoitus, että kolmen vuoden projektin aikana laitetaan kaikkien sotainvalidien asuntoasiat kuntoon. Siitä on nyt kulunut jo 30 vuotta. Vieläkin vuosittain kohtaan useita sotainvalideja asiakkaana. Joillekin on tehty useita eri remontteja vuosien varrella, kun kunto on mennyt huonompaan suuntaan. Myös rakennuksen vanheneminen on aiheuttanut uusien remontin tarvetta.

Minulle on moni veteraani kertonut sotakokemuksistaan. Ovat tuumanneet, etteivät ole puhuneet näistä asioista omille lapsilleen. Minun setäni oli sotainvalidi ja isänikin 1921-syntynyt veteraani. Vasta, kun ryhdyin tähän työhön, isä alkoi kertoilla omia kokemuksiaan. Hän myös alkoi käymään veteraanien tilaisuuksissa. Kotonani sota-asioista ei koskaan puhuttu, vaikka yritimme heiltä kysellä. Saimme vastaukseksi sen olleen niin ikävä aika, ettei sitä kannata muistella.

Korjausneuvojan monta roolia

Tässä työssä on saanut olla aika monessa roolissa. Kuolema on ollut aika useasti läsnä asiakastapaamisissa. Joko asiakas itse, puoliso tai joku heidän läheisistä on kuollut. Tällöin työrooli on lähennellyt papin työtä. Lähes jokaisella asiakkaalla on sairauksia. Näistä heidän sairauskertomuksistaan oppineena voisi melkein perustaa vaelääkärivastaanoton. Erilaisia sosiaalipalveluja on useasti joutunut neuvomaan, joten sosiaalityökin on tuttua. Erilaisia lainopillisia neuvoja on usein kysytty esim. perinnönjakoon liittyen. Joten kaikenlaisia muitakin kuin asuntojen korjausasioista on pitänyt osata neuvoa. Mistä niitä haetaan ja miten.

Joistakin asiakaskäynneistä jää sellainen mielikuva, että siellä oli vain tarve juttukaverista. Jonkin tarpeen varjolla kutsuttiin sitten minut paikalle. Yksinäisyyttä on mielestäni enemmän kaupungeissa kuin maalla. Eräskin asiakas soitti joka sunnuntai aamu klo 7.00. Hän halusi jutella, vaikka ne asiat eivät liittyneet kaikki remontteihin.

Pieniä korjaustöitä on tullut joskus itse tehdyksi. Josakin syrjäseudulla pienten juttujen korjaaminen itse on helpompaa ja nopeampaa sekä asiakkaalle ilmaista. Ei liene mielekästä, jos joku remonttireiska joutuu ajamaan kymmeniä, pahimmassa tapauksessa yli sata kilometriä jonkun pienen säätö- tai ruuvien kiristystyön vuoksi. Varsinkaan silloin, jos tilanne on akuutti. Esimerkiksi jonkun oven lukko ei toimi tai keittiökaappien ovet ovat vaarassa pudota. On tullut useasti vaihdettua myös palaneita lamppuja tai palovaroittimen pattereita.

Haluan lopuksi esittää kiitoksen teille arvoisat sotainvalidit, veteraanit ja myös nuoremmat asiakkaat, että olemme saaneet tehdä työtämme teidän hyväksenne. Ilman teitä ei meilläkään olisi ollut tätä työtä. Samalla olemme voineet maksaa edes vähän sitä kunniavelkaa, minkä aikanaan teitte taistelemalla Isänmaamme puolesta ja sotien jälkeen rakensitte meille tämän hienon maan asua.

Kiitos myös valtiovalan suuntaan tämän toiminnan rahoittamisesta.

Raimo Saarelainen

korjausneuvoja Pohjois-Karjala, Kuhmo ja Sotkamo Vanhustyön keskusliitto

VÄYRYSEN ANNAN REMONTTIKEVÄT

Anna asuu Juuan keskustan liepeillä omistamassaan talossa. Ikää Annalla on jo yli 90-vuotta mutta edelleen aktiivisesti touhuilee kodin askareita ja seuraa myöskin mitä maailmalla tapahtuu. Liikkumisen kanssa on ongelmia sen verran, että rollaattori on pitänyt ottaa avuksi. Talokin on jo ns. ”mieheniässä” joten sekin on alkanut kaivata korjauksia pysyäkseen kunnossa. Annan liikkumisen rajoitteista johtuen asunnon peseytymistilat eivät enää vastanneet parhaalla mahdollisella tavalla hänen tarpeitaan.

Vaikka Anna on joutunut kohtaamaan elämässään hyvinkin ikäviä ja varmasti myös pelottavia asioita kuten internoituna joutumisen venäläiselle vankileirille talvisodan mainingeissa on elämän ja tekemisen halu edelleen vahvasti koettavissa.

Korjausneuvoja Raimo Saarelainen, asiakas Anna Väyrynen ja Arvi Väyrynen uuden uunin ja viimeistelyä vaille valmiin remontoitun pesuhuoneen äärellä. Kuva: Risto Alanko

Alkusysäys Annan remonteille

Juuan sotainvalidien paikallisosasto on vuodesta 2014 lähtien järjestänyt yhteistyössä SiunSoten kanssa kaikille vahinkotunnuksen omaaville vuositarkastukset, joissa selvitetään sekä terveydentilaan, että kotiin vietävien palveluiden tilanne. Juuan osaston puheenjohtaja Risto Alanko koordinoi tarkastukset ja käy samalla läpi asuntoon mahdollisesti tarvittavat muutos- ja korjaustarpeet. Pienet korjausjutut hoituvat yleensä yhdistyksen ja SiunSoten toimesta Valtiokonttorin myöntämän rahoituksen turvin. Mikäli korjaustarve on suurempi kuten tässä Annan tapauksessa, uunin uusiminen, niin asian selvittely siirtyy Vanhustyön Keskusliiton korjausneuvojan tehtäväksi.

Leivinuuni Annan kodin sydän

Vuositarkastuksessa oli tultu siihen tulokseen, että Annan leivinuuni vaatii korjauksia ja niin neuvontakäynti pyyntö tuli Ristolta minulle. Sovin neuvontakäynnin niin, että paikalle pääsi Annan lisäksi myös Risto ja paikalle tuli myöskin Annan lapsista Arvi pohtimaan miten asiassa edetään. Neuvontakäynnillä totesin, että uuni alkaa olla loppuun käytetty ja siinä on vaurioita, joiden korjaaminen ei ole tarkoituksen mukaista vaan se on parasta uusia kokonaan.

Käytiin keskustelu uunin uusimisen vaihtoehdoista kuten tiili vai vuolukivi rakenteinen uuni. Annalle uuni ei ole pelkästään lämmönlähde vaan olennainen osa hänen leivontaharrastustaan. Leipominen on hänelle hyvin tärkeä toimintakykyä ylläpitävä ja arjessa kiinnipitävä asia. Keskustelun ja pohdintojen jälkeen valinta kohdistui tiiliuuniin, jonka metkut Anna arveli oppivan-

sa helpommin kuin entinenkin on tiiliuuni. Toki varaava tulisija täällä Itä-Suomessa on tarpeellinen varalämmönlähde sähkökatkojen varalle.

Tehtäväkseni jäi selvittää mahdolliset tekijät ja kustannukset niin, että samalta tekijältä saadaan kokonaispaketti, joka sisältää entisen uunin purkamisen, tarvittavat liittyvien rakenteiden korjaukset ja uuden uunin tarvikkeet ja pystytyksen. Kun tekijä ja kustannukset oli tiedossa tein Valtiokonttorille hakemuksen korjausavustuksesta. Avustuspäätös tuli muutamassa päivässä, jonka jälkeen uunin toimitus voitiin sopia. Annan poika Arvi Väyrynen hoiteli ansiokkaasti käytännön juttuja kuten tarvikkeiden vastaanoton ja vastaavia asioita paikalla.

Entinen täysinpalvellut uuni.

Ennen korjausta WC-istuin sijaitsi ahtaassa kulmassa. Pesuhuoneen ovi oli liian kapea rollaattorin kanssa liikkuvalla.

Pesuhuoneen kalusteiden ja laitteiden ahdas sijoittelu haittasivat käytettävyyttä ja turvallista liikkumista.

Entäpä pesuhuone ja sauna

Uunin uusimisen selvitysten yhteydessä Annan lapset ottivat esille tarpeen remontoida myös pesuhuone ja sauna. Kävin katsomassa pesuhuonetta muiden Juukaan suuntautuneiden neuvontamatkojen yhteydessä ja totesin, että korjaukset olisivat tarpeen sekä rakenteiden kosteusvaurioitumisen estämiseksi, että käytettävyyden ja sitä myötä asumisen turvallisuutta parantavana toimenpiteenä.

Alkuun Anna vastusteli pesuhuoneremonttiin lähtemistä ja epäili jotta onko se ollenkaan aiheellista tällaiselle ikäihmiselle ja kyllä minä vielä pärjään. Rakenteellisesti ongelmallisin oli pesuhuoneen lattia, koska laattoja oli irti alustasta ja siten riski kosteusvaurioille selvästi kohonnut. Toiminnallisesti rajoittavana tekijänä oli kalusteiden sijainti ahtaissa paikoissa, joten niiden yhteyteen ei mahtunut tarpeellisia tukikahvoja. Rollaattorin kanssa liikkumista ja lähelle pääsyä ahdas sijoittelu myöskin huomattavasti haastasi.

Päädyttiin kuitenkin ratkaisuun, jotta teen ehdotuksen, kuinka pesuhuoneen toiminnallisuutta voisi saada paremmaksi ja lasken kustannusarvion mitä remontti tulisi maksamaan. Pesuhuoneessa oli muuripata, joka on

ollut hyvinkin tarpeellinen rakennuksen valmistumisen aikaan, mutta nykyisessä tilanteessa sillä ei enää juurikaan ollut käyttöä. Muuripadasta päätettiin luopua ja näin saatiin tilaa pyykkikoneelle.

Ehdotukseni sai myönteisen vastaanoton, joten tehtäväkseni tuli avustushakemuksen tekeminen pesuhuoneen remontin ja saunan pienten käyttöturvallisuutta parantavien muutosten toteutusta varten. Myöskin pesuhuoneremontti sai Valtiokonttorilta myönteisen maksusitoumuksen, mutta ei koko kustannukselle johtuen maksusitoumusten ylärajan täyttymisestä. Pesuhuoneen remointi päätettiin tästä huolimatta tehdä Annan vastatessa maksusitoumuksen ylittävästä osasta kustannuksia. Tekijän hankkiminen jäi tämän remontin osalta Arvin huoleksi.

Tietomallin avulla havainnollisuutta

Korjausneuvonnassa on viimevuosien aikana otettu suunnitelmien laadinnassa käyttöön tietomallinnus ohjelma, jolla pystytään luomaan piirustusten lisäksi lähes valokuvan tasoisia näkymiä siitä, millainen kohteesta tulisi korjausten jälkeen. Suunnitelmien havainnollistamisen lisäksi tietomallinnus helpottaa ja parantaa määrä- ja kustannuslaskennan tarkkuutta, kun määrät saa-

daan suoraan mallista ilman erillistä määrälaskentaa. Tietomallin havainnekuvista oli ainakin tässä kohteessa hyötyä päätöksen tekoa helpottavana tekijänä.

Kokonaisuutena voitaneen todeta, että joskus pitää uskaltaa luopua tarpeettomasta kuten Anna muuripadasta ja vastaavasti ottaa käyttöön työtä helpottavia ja parempaan lopputulokseen johtavia juttuja kuten korjausneuvonnassa tietomallien käyttö, vaikka se alkuun edellyttää käyttäjältä perehtymistä ja toimintatapojen muuttamista.

Samainen nurkkaus tietomallista tulostetusta havainnekuvasta. Pesuallas on toteutuksessa eri mallinen, mutta täyttää hyvin tavoitteet.

Remontissa pesuallas korvattiin tukikahvalisella mallilla ja WC-istuin siirrettiin lähelle allasta. Nyt molempien äärelle pääsee myös rollaattorilla. Suunnitelluista varusteista kuvanotto hetkellä puuttuivat vielä WC-istuimen koroke ja tukikahvat sekä säilytyskalusteet altaasta oikealle.

Kari Tahvanainen

korjausneuvoja Häme
Vanhustyön keskusliitto

ASUNNON REMONTTIA USEAMMALLE VUODELLE

Pieni Artjärven kunta liitettiin vuoden 2011 alussa Ori-mattilan kaupunkiin. Artjärvellä sijaitsee yksi Suomen monista Pyhäjärvistä. Tämän Pyhäjärven erikoisuuksiin lukeutuu maamme syvin kryptodepressio, 28 metriä. Tämä tarkoittaa sitä, että Pyhäjärven syvin kohta on 28 metriä merenpinnan alapuolella.

Pyhäjärveltä kun lähdetään Elimäelle päin, niin noin 10 kilometrin päästä saavutaan **Pirkko Yrjölän** kotitalolle. Talo on tyypillinen rintamamiestalo, mihin on 1970-luvulla rakennettu matala lisäsiipi. Tila on tuttu, sillä Pirkko on asunut täällä lapsuudessaan. Pirkon isä oli kuollut, kun hän oli pieni tyttö. Pirkon äiti jäi useam-

Pirkko uuden ulko-oven edustalla.

man lapsen kanssa yksinhuoltajaksi. Äidin sisko tarjosi apua ottamalla Pirkon heidän perheeseensä asumaan. Sota-ajan jälkeen siskon perhe sai tontin Artjärveltä ja tänne nousi heidän uusi kotinsa. Täällä Pirkkokin varttui aikuisikään asti.

Talo sitten aikanaan siirtyi tädiltä tämän lapsille. Kun lapsilla ei ollut perillisiä, niin Pirkko peri kiinteistön. Pirkko asui miehensä kanssa toisaalla Artjärvellä. Pirkko Yrjölä oli itse jäänyt leskeksi vuosituhannen alussa ja vuonna 2009 hän teki päätöksen, että muuttaa tänne lapsuuden maisemiin, vanhaan ja tuttuun paikkaan.

Pirkko Yrjölän tytär **Marianna Gripenberg** oli asian suhteen aktiivinen. Hän otti Vanhustyön keskustelun korjausneuvojaan yhteyttä. Tästä alkoi yhteistyö alueen korjausneuvojan eli minun kanssani. Alkuun kävimme läpi ongelmakohdat kodissa ja teimme alustavaa suunnitelmaa muutostöiden tarpeesta. Näihin kuuluivat turhien ovien poistaminen, tilava pesuhuone, toimiva sauna, isompi wc ja turvallinen uloskäynti luiskeeseen. Marianna otti sisustussuunnittelijan tekemään tarkempaa suunnitelmaa remonteista. Näiden suunnitelmien perusteella pääsimme alkuun suunnitelmis-

tiin vuoden 2020 alussa. Tuolloin oli jo ARAn päätös avustuksesta tullut ja rahoitus oli selvä. Sitten tuli korona ja rakennusurakoitsijan ulkomaalaiset työntekijät joutuivat palaamaan kotimaahansa. Työt keskeytettiin. Mutta kesän koittaessa päästiin jatkamaan remonttia.

Kun kaiken piti olla valmista, niin työsuorituksissa paljastuikin kaikenlaista virhettä. Pesuhuoneen ja saunan lattian kaadot olivat väärin, saunan ilmanvaihto oli jäänyt toteuttamatta ja ikkunoiden asennuksissa oli puutteita. Remontin tekijällä ei löytynyt kiinnostusta tehdä korjauksia asioiden suhteen, vaan hommaan jouduttiin

den käyttöä, joten homma laajeni. Eteisen viereen tehtiin laaja terassi, minne tuli luiska ja uudet ulkoportaat. Tämän lisäksi tehtiin oman rahoituksen turvin terassille lasitus. Nyt Pirkko on tyytyväinen. Hän voi lastata helppurollaattorin koriin ja ajaa puuliiteriltä suoraan sisälle asti.

Paljon remonttia tehty Pirkon kotiin ja aikaa tämä on vienyt. Nyt olisi vielä keittiön vuoro päästä remonttiin. Vanhat kaapit ovat hankalia käyttää, on korkeaa yläkaappia ja heikosti toimivaa vetolaatikkoa. Lisäksi kodinkoneet ovat tulleet elinkaarensa päähän. Joten vielä

Talo ulkopäin, uusi terassi ja luiska.

Talolle ei ole tehty remonteja vuoden 1970 jälkeen. Lämmitysmuodoksi oli sentään vaihtunut öljylämmitys ja vesikiertoiset patterit. Pesutilat olivat alkuperäiset ja lisäksi monen oven takana. Sen ajan mukaan wc oli erillinen, mutta kovin pieni tila. Pirkolle oli tullut iän myötä kaikenlaista vaivaa liikkumisen suhteen ja hän oli joutunut ottamaan rollaattorin avuksi liikkumista sujuvoittamaan. Nykyinen koti ei ollut soveltuva ikäihmisen koti.

sa ja kustannusarvion laatimisessa. Esteettömyys oli kuitenkin jäänyt huomioimatta suunnittelijan ajatuksissa. Tein muutokset tältä osin suunnitelmiin. Selvitimme mahdollisuudet ARAn avustuksiin ja kun näytti siltä, että 50 prosentin avustukseen olisi mahdollisuus, niin tein hakemuksen ARAlle.

Remontteja oli aloitettu vuoden 2019 puolella ARAn aloitusluvalla. Varsinaisesti pesutilojen remonttiin pääs-

palikkaamaan uusi rakennusurakoitsija. Uuden tekijän toimesta pesutilat saatiin vielä vuoden 2020 puolella käyttöön.

Töiden edetessä tuli muitakin korjaustarpeita. Talon vanha jätevesijärjestelmä ei ollutkaan riittävä, vaan jouduttiin tekemään pesuvesille oma käsittelyjärjestelmä. Ulkoluiska oli tarkoitus tehdä talon ulkoportaiden yhteyteen. Mutta tämä olisi hankaloittanut vanhojen portait-

jatkamme Pirkon kanssa remonttien parissa jonkin aikaa. Toiveena olisi, että Pirkko voisi puolentoista vuoden päästä tarjoilla 90-vuotiskahvit uudessa keittiössä.

KORJAUSNEUVOJAT

Tällä hetkellä korjausneuvoina työskentelevät:

Länsi-Uusimaa ja Vantaa
Itä-Uusimaa, Keski-Uusimaa ja Helsinki
Pirkanmaa
Häme
Varsinais-Suomi
Etelä-Karjala ja Kymenlaakso
Satakunta
Pohjois-Karjala, Kuhmo ja Sotkamo
Etelä-Savo
Pohjois-Savo ja Kajaani
Pohjois-Pohjanmaa ja Kainuu
Keski-Suomi
Etelä- ja Keski-Pohjanmaa, Pohjanmaa
Lappi

Nina Leino
Timo Kuosma
Esa Kirvesniemi
Kari Tahvanainen
Jani Malminen
Pekka Hulkkonen
Tiina Toivonen
Raimo Saarelainen
Ismo Kortman
Timo Pakkanen
Tapio Karhu
Jukka Lampi
Timo Haakana
Ari Viippola

Korjausneuvonnan päällikkö

Jukka Laakso

Aiemmin korjausneuvoina toimineet henkilöt:

Kenneth Bäckström	Teuvo Junes	Taru Perämaa
Henning Ekholm	Pekka Koivu	Terho Pumpula
Pentti Heikkinen	Pekka Martikainen	Lauri Takkunen
Harri Hietikko	Erkki Martinkauppi	Erkki Vesander
Antero Hiilesvuo	Hannu-Pekka Mäkinen	Timo Vänskä
Arja Hinkkanen	Voitto Niska	
Tom Holmlund	Tapio Lempola	

Toiminnan alkaessa 1991 korjausneuvoina toimivat:

Keski-Pohjanmaa	Paula Hourula
Pirkka-Häme	Reija Jaakkola
Kanta-Häme	Tuomo Talpiainen
Varsinais-Suomi	Tapio Ranta
Kymi	Aarne Timonen
Vaasa	Stig Björk
Helsinki	Ole Nordlin
Kainuu	Simo Leinonen

TILASTOTIETOA LYHYESTI

Vuositasolla

Asiakaskäyntejä	2 500 kpl
Korjaussuunnitelmia	1 300 kpl
Korjausten kustannusarviot	13 miljoonaa euroa

Toiminnan alusta

Asuntojen korjauksien kokonaiskustannusarviot ovat yli 275 miljoonaa euroa.

Vanhustyön keskusliitto

CENTRALFÖRBUNDET FÖR DE GAMLAS VÅL RY

Malmin kauppatie 26
00700 Helsinki
Puh. 09 350 8600
info@vtkl.fi
www.vtkl.fi

Korjausneuvonnan palvelunumero
09 350 860 13
arkisin klo 9-15